

לשוננו לעם

עורכים: א' אברונין, מ' אזרחי וי' פרץ

מתוך

כרך א, חוברת ה-ו, תש"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

ד"ר יצחק פרץ

הלך נפש

רבים מבטאים בימינו את הקמץ של הל'
במלה „הלך” בצירוף זה כקמץ גדול. אולם
יש מתנגדים לכך בטענם, כי „הלך” בצירוף
זה הוא שם-פעל והקמץ שבו הוא קטן.

נכון הוא, כי „הלך“ בצירוף זה הוא שם
 פעל. נקודו הרגיל הוא חטף פתח וחולם
 חסר, כגון: „מאן בלעם הלך עמנו“ (במד
 בר כב, יד). אבל מכיון שבבטוי הלך
 נפס (וכן הלך-רוח) קרובות הנגינות בשני
 השמות זו לזו (על ה' ועל ה'') ומקשות
 על הבטוי, מחברים אותם במקף, כלומר
 מצרפים אותם למלה אחת, נגינת הנסמך
 בטלה ועל ידי כך נהפך החולם שבו לקמץ
 קטן, כדיון חולם חסר רגיל בלי נגינה, כמו
 בקהלת ו. ה. : „טוב מראה עינים מהלך
 נפש“. ומחוסר ידיעה התחילו מבטאים את
 הקמץ הקטן כאן כגדול (כמו בכמה מלים :
 אמנם, חכמה, קרבן ועוד).

אולם מכיון שהמלה הלך כצורת שם
 פעל אינה עשויה לבוא ברבים ויש צורך
 בה גם במספר רבים, יש, לפי דעתי, לאשר
 ולקבל גם את הצורה הלך בקמץ גדול
 (במשקל „יקר“ : י' בשוא, ק' בקמץ גדול)
 שתקביל לצורה הקודמת, יש איפוא לבטוי
 הנדון שתי צורות ביחיד-ואחת ברבים :
 ביחיד (הלך-נפש וכן הלך-רוח) בקמץ קטן
 (הצורה המקראית) ובקמץ גדול (הצורה
 החדשה) וברבים הלכ' נפס (ה' בחטף
 פתח, ל' בקמץ גדול), כמו כלל, כללים,
 כללי.